
Introduktion

Under senare år har tillväxten av så kallade atypiska arbeten uppmärksamrats. Höstnumret av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* inleds med en artikel av **Andreas Jonsson** och **Mårten Walle** som behandlar detta. Till atypiska arbeten räknas vanligen alla arbeten där individen inte är fast anställd eller arbetar heltid under hela året. I artikeln definierar författarna begreppet som tillfälligt arbete och kort deltid. Den fråga som står i fokus är om atypiska arbeten relativt sett är mer typiska för invandrare (utländska medborgare). I så fall kan detta utgöra en presumtvt segmenterande faktor på arbetsmarknaden. Generellt sett är dock inte atypiska arbeten någonting negativt. De kan nämligen också fungera som ett ”avstamp” in på den svenska arbetsmarknaden. Avgörande faktorer för om atypiska jobb är segmenterande eller ej blir därför när i arbetslivet, och under hur lång tid, en individ har ett arbete av denna karaktär. Artikeln visar att omfattningen av atypiska jobb är större bland de utländska medborgarna, speciellt i de yrkesverksamma åldrarna. Om detta är segmenterande eller inte får framtida forskning utvisa.

Hur ska en väl fungerande arbetsmarknadspolitik vara utformad? Frågan är i högsta grad aktuell och berör balansen mellan Arbetsförmedlingens förmedlingsinriktade respektive programinriktade insatser. I en artikel av **Pathric Hägglund** analyseras effekterna av att några arbetsförmedlingar i Stockholms län på försök koncentrerade arbetet på arbetsförmedling och vägledning medan de samtidigt satsade mindre på programverksamhet. Artikeln visar att försöket hade positiva resultat för ett genomsnitt av

de arbetssökande. Detta är dock inte ett tillräckligt kriterium för att fastslå att försöket var framgångsrikt. I ett samhällsekonomiskt perspektiv är det viktigare att vissa människor får jobb än andra, nämligen de grupper som har en svagare ställning på arbetsmarknaden. De riskerar långa inskrivningstider och blir på så sätt samhällsekonomiskt dyrbara. Hur fungerade då försöket för dessa grupper? Jo, det visade sig att även de fick ta del av den generella förbättringen. En slutsats man skulle kunna dra av studien är att det, åtminstone inom vissa lokala arbetsmarknader, kan vara produktivt att satsa mer på förmedlingsverksamhet och mindre på programverksamhet utan att det får negativa konsekvenser för utsatta grupper.

Den tredje artikeln av **Katharina Näswall**, **Magnus Sverke** och **Johnny Hellgren** behandlar sambandet mellan anställningsotrygghet och välbefinnande. Hur mår arbetstagarna inför hotet om arbetslöshet? Att de mår dåligt tycks forskarna vara överens om. Men hur dåligt? Här visar olika studier på olika resultat, så vilka slutsatser om sambandets styrka skall man då tro på? Det är den fråga som författarna söker besvara i artikeln. För att göra detta de använder sig av en så kallad metaanalys, vilket innebär att man kvantitativt sammanfattar resultaten från flera olika studier för att få fram ett slags medelvärde på hur starkt sambandet är. Metoden kan diskuteras, men kan ses som ett sätt – bland flera – att göra sammanfattningar av forskningsresultat. I artikeln analyseras resultaten från 47 olika studier och slutresultatet tyder på att sambandet mellan anställningsotrygghet och mentalt välbefinnande är starkare än sam-

bandet mellan anställningsotrygghet och fysiskt välbefinnande. Författarna konstaterar också att brist på anställningstrygghet är mer stressande för äldre än för yngre, för män än för kvinnor, för dem varit anställda längre tid jämfört med för dem som varit anställda kortare tid samt för arbetare jämfört med tjänstemän.

I föregående nummer av *Arbetsmarknad & Arbetsliv* inledde **Michael Tåhlin** en debatt om de arbetsmiljösatsningar som gjorts i Sverige under de senaste trettio åren. Vilka faktiska resultat har man uppnått? Varför är det så svårt att implementera forskningsresultat inom detta område? I detta nummer fortsätter debatten med två inlägg. **Casten von Otter** kommenterar Tåhlins starka avståndstagande från den så kallade handlingsinriktade forskningen, och förordar ett pluralistiskt förhållningssätt. Såväl "traditionell" akademisk forskning som öppenhet för nya angreppssätt behövs inom arbetsmiljöforskningen. Däremot måste alla typer

av verksamheter kunna beskrivas och prövas på ett forskningsmässigt godtagbart sätt, menar von Otter. **Satu Johanson** och **Erik Mellander** står för det andra inlägget i debatten. De menar att det finns ett medel i miljöförbättringsarbetet som inte uppmärksammas i tillräckligt hög grad, nämligen personalekonomiska bokslut. Företagen skulle åläggas att redogöra för sjukfrånvaro, personalomsättning, utbildningsinsatser, rehabiliteringsinsatser m m och uppskatta kostnaderna för dessa. Genom detta skulle inte endast det enskilda företaget bli uppmärksam på vilka besparingar en god personalvård medför. Också jämförelser mellan olika företag skulle lättare kunna göras, vilket kan påverka personalrekrytering och kreditgivare. En ytterligare fördel är att personalekonomiska bokslut ger data som kan användas i forskning och utvärdering av arbetsmiljöförhållanden. Michael Tåhlin besvarar och kommenterar avslutningsvis de bägge inläggen.

Susanna Okeke
Ulla Arnell Gustafsson